

My dear mother, I have just received your letter of the 24th and am
glad to hear from you. I am well and hope this finds you the same.

Love from
John

Post Office,

18

Benjamin

Calder 24 May 1894

My dear mother, I have just received your letter of the 24th and am
glad to hear from you. I am well and hope this finds you the same.

Port Torres.

La tormenta ^{de ella} ~~sea~~ vaig parir la boca de Santfeli. La
mar ^{era} atravesada, ~~la~~ feta corrent ^{de} canal, ~~la~~ ~~seu~~ ~~del~~
piscina ^{l'vent} en lo punt del banc y ~~fora~~ ^{en algun} ~~en~~ ^{entregas}
metàlica ~~de~~ ~~subjecta~~ ~~los~~ ~~pal~~ ~~del~~ ~~seu~~ ~~com~~ si fort
cordar d'arxa que acompanyen ^{l'x} ^{extrangera} ^{infonia} ^{extrema}
~~per~~ ~~temporal~~. Ten una d'eixos nits que deiran men-
valde recost y no s'espera veure regrida en ~~la~~ ~~seu~~ ~~nit~~
la expedicion per mada.

Los primers broms del matí, y la proximitat
del golf de la chinara, calmaren los elements ~~per~~ ^{per}
meteorològics deiran lo caminat per pujar a coberta, segons
encara emboginat lo cel, mes ~~els~~ ^{els} la temolencia ~~atenció~~
clim

un interesante cuadro de vida y de carácter, en
la ~~gran~~ variedad de tipos que ~~se~~ ostentaban los numerosos
homens dirigidos a la vida de los de los de la
Cordillera.

Después de esto por un momento para visitar por
donde. Siguiendo esta, que muy corta ~~se~~ ^{algunos centenares} de
habitantes, por celebran en la antigüedad, pero lo punto
de ~~contacto~~ ^{contacto} ~~colocaba~~ ^{colocaba} ~~entre~~ ^{entre} las colonias del

hoy en colonia aunque una que vocatur ad Tuvin de lyssomus la
importancia de esta sea gran en los primeros siglos
del cristianismo, a justa por los ~~sectas~~ ^{sectas} ~~inferiores~~ ^{inferiores}, por
las ruinas modernas y de las que avanzan
quedan en aquella forma. ~~El punto de este~~ ^{El punto de este} ~~así~~ ^{así}, todavía
solamente un punto de pedra

5
construcció que per igual merit, les totels ingenies del
temps y dels elements, y les presentent injunia dels homes,
y l'unic monument que ^{is veu} ~~grada~~ encara intacte
a la dreta de la població y que serveix pera elligir
la carretera de la chinara, construida seguint lo
mateix emprament de la antiga via romana.
Volguí veure aquest pont d'aquels y malgrat la
calor tropical que se ^{sunt} ~~estipia~~ ~~mateix~~ per aquí és l'ay
dette del m'f'la, ~~est~~ ven ella divisi' nos portat. L'at.
constant en pendent inclinada de prouent cap a'
llevant, y y formen groras pedras cúbicas, pintadas per
exposer capra de moste ja tan dura com lo roch. No' res
aells de grandaria desigual, pero tott ells de construcció

irreproachable tenir le point de vista de elegancia
de la linea, no ~~sejeto~~ per adornos de cap mena
si se exceptua un petit niço cauat entre 'ls extrems del
primer y segon arch de la port alta, que tenia proba-
blement destinat a contenir alguna inscripció o' potser
una imatge tutelar del riu que corre tota, pero que
ara's troba bryt.

Al tornar a' la vila ~~de~~^{vegí} a' la dreta un gran
edifici de rajola, sept, arribant, malines, ab la terra
de son entorn excavada en totes direccions. — El palau
del rey barbano, me dixe' mon guia, estipi' a coneguda
en lo ~~paris~~ país aquella construcció que era un
gran temple dedicat a' la Fortuna, y vera l' qual
pelos romans

l'Imperador Felip l'hiak manarí construir una
Basílica l'any 247.
Alguns restes, així bé fonts altres de que esta
ple a quell endret, proveu abundantment la
importancia de la vella Dorer, ~~la~~ de la
a sa proximitat al mar, a sa privilegiada situació
en lo fons del golf, a ser lo lloch natural per
abont lo comerç de Cerdanya ho havia evitada very
lo port. Mes ~~per~~ ^{per} ~~les~~ mateixes causes motivaren
la ràpida ruina allà en los durs hiverts de l'ay
invasions tarrachinas, gran font los per als del med.
terraní se veieren amenaçats en la pròpia existència
per estranyas hordes asiàtiques que dirigia vers l'Europa

l'arbor belich de son ^{paroisse} ~~extensive~~ religio. Les invasions ibarites
que devasteren lo mont de la Cerdanya, no despareren en
tenir pedra sobre pedra.

Un escriptor del país, Antoni de Tharros, que vivia
en los sigles VIII o IX de la era cristiana, nos conta en cívica
cívica que ha arribat fins a nosaltres, com se
efectuà la destrucció de Port Jover. Les ~~permanentes~~ sentides
paraulas mereixen ser ~~copiades~~ textualment copiades,
perquè ademés donen idea de ~~la~~ com deia l'vell
llatí s'anava transformant la llengua de aquest país
que quatre sigles mes tant tant se devia veure
y una la nostra catalana, heus aquí lo que escribia

Les lueurs s'embrasent
* ~~delit~~

Un terrible silence
Reina sur l'ayre de per

Un verger meurt
A qui
In la penombra

2
A aquella història de:

(copia en l'intercanvi de Samàmurra, vol 2, pag 387.)

A la invasió dels sarratins seguit en l'endurça la guerra.
Los pobles del interior no volgueren subjectarse al pín estrany que
se 'ls imposava, y durant mes de trescents anys lluytaren ab
varia fortuna ^{per lo} deslliament de son país. ab l'haucian
alcantat seu l'aupiti que 'ls hi vingí de fora, ofent ~~per~~ ^{en l'any 1020 per} los priors
y genovesos ~~qui en l'any 1020 s'ofertaren a~~ ~~ellos~~ que deuen
llavors començar a sa trua luenta y extet dominació de
la illa. Los mercenaris d'eixas dignithies ocuparen
Port Torres y aixecaren las fortificacions de ~~la~~ marina,
de las guals, com ja he dit abans, queda encara en peu

la solida Torre que sembla aipeccare de les agulles com
un fita marí. Vers aquesta epoca ^{o alguns anys mes tard} la pietat popular
construhí un altre edifici ~~de~~ en lo interior de la
vila. Vers sa banda del sud y en una eminencia coneguda
per la ^{nom de} ~~la~~ muntanya dels angels, un dels jufes o capdells
populars de Balanya, comita Teneu, feu erigir una gran
benitica en memoria de ~~les~~ tants que havien ~~estat~~
ofertant la patria del mactisi en aquella terra, Peró,
Protó y ~~de~~ Teneu. Aquell temple, obra primavara del
art ~~gotic~~ ^{cristiá} en sa concepció mes sencilla y pura data
al menys del sigle XIII, y avuy esta ~~encara~~ en pen y s
comença caní intacte.

11
Treu aguent lo block que esculiren los catalans per
arreguar sa dominació en lo nord de la Catalunya per
efecte ^{positiva} ~~no depèn~~ la basilica rodajunta de grans muralles
Hemgripides de altor torres. Semble substituir encara, d'
confesso que no seu encicó veis praxime a' confemplan
los ~~los~~ catalans torres esculpidas en la clau de pedra
del arch de entrada. Los claboneros d'eixos torres estan
senturidas, així com ~~torres~~ han de ay aguent las construc-
cions interiors de aquell remitable castell, avuy entegat
al domini practicanas. La data de son abendons no deu
ser molt antiga, puix en lo trajecte d'un peu
que s ven al nord de la plaza de armer, hi elegi la

data de 1563. Un altre escut ab la divisa de nostra terra may trobar en la porta lateral de la porta de la mateixa isleia.

He dit que ~~1~~ ~~per~~ ~~de~~ ~~per~~ de ma arribada a Port Lligat coincidí ab la festa de Sant Fari, per quí ~~1~~ ~~te~~ gran alocació ~~per~~ ~~fora~~ la gran supèria de la vila. Ha agrest matí de la fe cristiana un comandant de la cohort de cavalleria estacionat en Cardenera per ordre del emperador Dioclecià. Cridat una volta pera acompanyar al suplici a dos sacerdots ortodoxos Protó y Teuer, se feu iniciat per ell als misteris de la nova religió y després los deixà en llibertat, presentantse en un block pera tancar la última pena. En la vètera del mar feu

levantre
fouí decapitat, ~~exterminat~~ son cos a' las onas, pero alguns
criticam ~~la~~ reculliden y enterraren en una velina
foumba tallada en la roca, d'abord mes fort fou portat
a' la basílica que s'edificá en son honor. Lo martiri de
Paris i' efectuá lo 25 de Octubre de l'any 800.

Des de que ~~des~~ l' temple existí, fets los anys, en la
drada
~~fets~~ del sant, acudieren a' Sant Torés homens i' presbis
de la part ~~occ~~ septentrional de la illa. Elle apreren que en
aquells temps la festa ha decapitat molt, i' y arribá
ho volguí creure, que no endeladats ~~los~~ ~~que~~ ~~tenien~~
de 1875 a 18040 anys ~~de~~ ~~data~~, arribin

~~recorts que remontan a' vint y cinch anys de~~
seixa ~~espeie~~ de ~~navellats~~ ~~estip~~ ~~brutal~~ de ~~las~~ velles
contins s'entre l' modello de las invellacions igualitarians

modestas; mes, a presa de aipo, com jo no tenia
punts de comparansa ab épocas anteriors, m'agradaria
encara la festivitat ab son caracter nou y ple d'vida
y de caracter.

Per los carrers se veia a' legent, confusa en agnir y
brut que 's moria ~~de~~ dificultat, y que naturalment semblava
deuere ofegar en aquella atmosfera asfocada y saturada
de pols. Los homes portaven lo vestit ~~ordinari~~ usual del
nord, es a' dir, la negra barretina triada darrera la testa,
un geck negre ab caputxo en la espatlla, camisa vermella
ab groens botons d'or, ~~calces~~ amples calces de ~~deya~~ tela blanca,
una faldilleta negra, pregada y mes curta que 'l trix dels
escoceses, y sabates groenques ab ~~grosos~~ foraders als

claus. Los donos mostravan en cambi la exquisissima
varietat de los tejidos, convertidos en coquimbos ~~oberts~~
de diferentes colores, oberts en part y expuesta para dar
vista a los miradores de trobats que ^{much} se pavan tan
redondas formas, y faldillas rojas, verdes, de rich y muy
fines, sobre los quales se destacavan amplexos cenefes
trobaday y ~~rich~~ ^{soft} ~~fine~~ delicats the balls de paramane-
ria. Las joyas eran encara mas originales, convertidas en
cortos amecadaya ~~de~~ agules y totornaduras de los the ballast
a la filigrana, de diversos imprimidos: ~~choccos~~ ^{botany} ~~botany~~ de
della muy venia que habian muy gran de llargada ~~choccos~~
~~excepto de que me habian confiado de lo est. ch.~~
interior de la familia de ~~four~~ ~~four~~ s' havia mudado una

16
especie de fira, que im fien recordar la de Santa Marina,
en mon país. ^{se} ~~charen~~ ^{vegan} tendas de conestables, de llos
y pastos, rodeadas de ~~rocas~~ roys que esperaban ^{atropar} una
lluminaria, o con corregidas por remeros que ^{actualmente} ~~inicialmente~~
premián un troi de fimo de ~~atletismo~~ y una lluminada.

Durand lo dia se celebraven novias ^{ceremonias} ~~festas~~ religiosas,
que no pogui ~~contemplar~~, ja que un temps era curk, ~~de~~
~~toate~~ ~~al~~ ~~veure~~ cap a l'assess, y no estant segun de ~~restitucions~~
a aquell block volia ^{apropietar mon país} ~~veure~~ tot antigitots. Dintre del
temple, multes de fidels, vays si admirar la ~~de~~ ^{de} dels
que corrian a gentils tota la non fin adobar a la
tonha del sant que reverent beaven.
et las us de la taula lo fien me portava a través

17
de las plommas pintaderas del ~~antico~~ Plumen Tumbans,
cay a la ciutat provincial de Sarrau, la autya
Sassen dels catalans.

Enant dels

Calles 24 de Juny de 1887.